

штери у болним часовима свога штајнеријанства, у великим часовима своје трагичне смрти. Као и Рилке, можда је још само у њој, у смрти личној, присној, приватној — могао да надре нешто елементарно, један стварни посед и досегнуће, најстварније до чега је човеку дано да дође.

СТАНИСЛАВ ВИНАВЕР

NIKOLA ŠOP: ISUS I MOJA SJENA¹

Првом збирком, првим махом потврђује Г. Шоп две основне поставке лирике. Прва је: да се свака продубље- нија лирика уздиже на основици религиозној. Друга, да лиричари не приу из догађаја, него из сећања, ближих, даљих, сасвим далеких. Писац ових редова чуо је у два маха како Г. Шоп, спонтано, ~~тврди~~ на истоветан начин генезу својих песама: »Прије него ћу ту пјесму писати, сјетио сам се...« У оба случаја он се био сетно неке не- обично лаке, танке, мршаве ствари; мршаве као сенка; у што се уосталом и претвара све што је сећање. Лиричари раде са сенкама.

Неки ~~често~~ очекују да ћемо у блиским сећања Г. Шопа неизоставно убројити поезију француског песника Ф. Жама. Извесно је да се Г. Шоп сећа Жама; али он није син Жама, он је син удаљенијих сенки. Г. Шоп није уопште велики и марљив читач. ~~И~~ није до данас научио језик старог Ф. Жама, који му је, ако се не варамо, писао баш на том језику писмо. Можда ћемо одвише лек- туре приписати Г. Шопу ако као његова важнија сећања споменемо мртве, *nos seigneurs les morts*, како је писао не Ф. Жам него М. Барес, ~~и~~ споменемо уз Францискуса из Асиза Јакоба Санапара. Сигурније од свега тога је међу- тим оној из још дубљих царства сенки; сећања Г. Шопа повлаче врло много од древних латинских песника. ~~Ма~~ ~~чим~~ ~~текстовима~~ је он ~~мало~~ изучавао синтаксу и стил овога стручног језика, али ~~у~~ ~~чијих~~ ~~душа~~ је примио ону сеновито танку ~~меланхоличку~~ ~~домашну~~ и буколичких распо- ложења, која настају у трави, над водом, међ овцама, ~~и~~ ~~из~~ ~~којих~~ се расположења, затим, земља види мајушна као вертеп, док све што је око ње чини велико, бескрајно небо. ~~У~~ ~~и~~ ~~једна~~ ~~сећања~~ ~~протекла~~ је испод старог свог шешира, Г. Шоп. На врх вршка прстију се диже тај растом тако малени поет, ~~и~~ ~~слично~~ ~~оном~~ добром чо- вечуљку који је са собом зачепио судић пастирчета да му

¹ Redovno izdanje Matice hrvatske, Zagreb, 1934

мн

(*)

Учену у овом сетава грати и сетава грати:
гратишће и ^{и грати} гратишће и гратишће и
гратишће. Сетава, у гратишће гратишће
и гратишће гратишће, а у гратишће гратишће,
гратишће гратишће гратишће и гратишће, а у
гратишће гратишће и гратишће гратишће у гратишће
а у гратишће. Т. Учену у гратишће гратишће
и гратишће гратишће, гратишће гратишће гратишће
гратишће а у сетава, гратишће ^{основан} гратишће гратишће
гратишће. Он гратишће гратишће гратишће.
гратишће гратишће гратишће, гратишће гратишће
гратишће гратишће гратишће гратишће.
Он се гратишће гратишће гратишће, гратишће
се гратишће, гратишће а у гратишће гратишће, гратишће
гратишће. Сетава гратишће, гратишће гратишће
~~гратишће~~ гратишће, гратишће гратишће гратишће
гратишће гратишће гратишће гратишће и гратишће
гратишће гратишће. А гратишће гратишће гратишће
гратишће гратишће не гратишће гратишће: а у
гратишће

[illegible]

змија не уђе у воду — да ^{са} собом покрио новине, како
 Исус не би из њих прочитао покре које чине људи.
~~Се~~ се Г. Шоп утонулих митских времена, кад се верско
 и сујеверско мешало с помоћу поезије и богова; кад су
 животиње имале бесмртну душу; кад су небо и земља били
 везани финим грбавим мостићима; ~~кад се преко ноћ враћале~~
~~и сиротних својих домаћина овце које су изгореле;~~ кад
 су проблеми економије и друштва били тако једноставни
 да нису обрађивани ни у поезији ни у прози; кад је уну-
 трашњи живот пратио спољашњи као сенка тело.

Толіко о сећањима Г. Шопа. А религиозна основица
 његове лирике јесте једно мајушно хришћанство. Тако
 мајушно да у њега нису стале цркве и звоници, догме и
 монашке регуле, катихизиси и апологије, схоластика и
 аскеза, скепса и медитација о смрти. Тако је мало то
 хришћанство да га ~~песник носи, мисли сата, у малом пену~~
~~свог малог капутца.~~ ~~Али га носи увек, већ и стога што~~
~~тако ретко мења свој капут.~~ У том маленом хришћан-
 ству има у малим мерама — ни херојским ни мартир-
 еским — од правог сиромаштва, од праве једноставности,
 од праве усамљености. Од усамљености у којој се говори
~~оним упрошћеним језиком~~ којим се некада све исказивало
~~песником: мјука оваца код Вергилија, безобразних псовке~~
 код Теокрита, филозофске поставке код Емпедокла.

Г. Шоп се у својим песмама врло простодушно и
 врло простим језиком исповедао. Али при том није ~~у~~
 увек ^у мислио на читаоце, и остало је за читаоца нејасно:
 у каквој сразмери су у тој буколичкој и богољубивој по-
 езији, урођени религиозни мистицизам Шопа човека, и сте-
 чени религиозни стил Шопа песника. Да ли Г. Шоп сма-
 тра да је све главно речено човеку једном за свагда кроз
 Нови завет, или се човеку главно казује постепено, кроз
 његову душу? У каквој сразмери стоји општење песниково
 са Христом кроз религију, и општење са Христом кроз ма-
 шту? ~~И~~ да ли је општење његово са предметима без свести и
 животињама без говора, да ли је то само наслеђе из тра-
 диције великих католичких монаха-песника из средњег
 века, или је то и једна ~~својина~~ ^{својина} данашњег човека
 који је ~~песник~~ сазнао да скрушеност и милост ваљају ^{данас}
 човеку. Није довољно јасно да ли песник ~~ма~~ ^{ма} сенку
 своју по смерном хришћанском духу свом, или више по ^{изобра}
 једној паганској симболици нечега тајанственог у човеку ^{у сунцу}
 што никад не спава, што са сунцем и месецом долази ^{сунцу}
 неба и с њима бежи у небо. Г. Шоп је дао ^{у Пангеирику}
^{ијетилима} (I део) прворазредну уметничку обраду та-
 јанствене везе свих бића земаљских са сунцем; обрадивши
 је интензивно заиста загонетан немир петлова који прола-

Врло за Кесел

△ T. Most mora u svaki odjel, budući da to može
biti se jedna izmisljenost da ljudi znaju ne
mali broj ljudi, na mi nekako. Ima ljudi, koji
izmišljaju priču u T. Mostu, koji su budući da
bivaju od čitavog našeg života, kao i jedna stvar
kao na našem prirodi. T. Most koji namreči tra-
ži neželjenu od prirode, od smrti, od izostajanja
novih ciljeva i znanja, od izostajanja u
svjetlosti, od čitavog, izostajanja. On je neželjena
od izostajanja, jer ne ima u svjetlosti, i jer je za
svetlost i izostajanja izmisljenost prirode i prirode
koji namreči izostajanja ne izostaje. Budući, a
jedna druga stvar T. Mosta prirode i izostajanja,
izostajanja izostajanja koji je izostajanja izostajanja
izostajanja nam izostajanja, izostajanja nam izostajanja, nam-
izostajanja nam izostajanja izostajanja, izostajanja. Izostajanja
izostajanja, kao u T. Mostu i izostajanja izostajanja-
izostajanja, budući izostajanja od čitavog izostajanja-
izostajanja, i budući, ako izostajanja izostajanja
izostajanja, izostajanja izostajanja izostajanja izostajanja
izostajanja, i izostajanja kao izostajanja, a izostajanja kao
izostajanja izostajanja izostajanja izostajanja.

T. Most, i jedan od njih izostajanja
izostajanja izostajanja. On ne izostajanja nam izostajanja, ne
izostajanja, ne izostajanja. On ne izostajanja izostajanja ne
izostajanja izostajanja izostajanja izostajanja. On ne izostajanja i izostajanja

Pravda, jedna izostajanja izostajanja i izostajanja izostajanja izostajanja izostajanja - izostajanja je u izostajanja

Затворивши у себи тај вертеп затворио је Г. Шоп и један задатак и једну вољу. Ево књиге из година ~~најбоље~~ ^{књиге} његове младости, а ипак је то лирика у којој нема страсти и афеката. Има у тој књизи живота, има и циклус о девојди, а нема ни страсти ни афеката. Значи да је та књига покушај обраца једног спиритуалног живота. Спиритуалност живота са много статике; спиритуалност без филозофског погледа на свет, без сваког јачег мисленог напора; задатак и воља су у том да се уметнички конкретише свакидашњица онаква какву је добри Бог дао. Писац те књиге није борац, није бунтовник, није љубавник, али није ни монах ни аскет. Шта ~~каже~~ ^{Где} други песници, па и монаси, кажу: пожуа, чежња, оков, мржња, мука, грех, освета, победа, Г. Шоп каже: врата, кров, окно, овца, понедељак, петао, служкиња. ~~Моравица~~ ^{Моравица} Г. Шоп је у првој књизи све своје енергије употребио на то да положи свако оружје тела и душе пред собом, пред девојком, пред животињама, пред Христом. И кад је бацио сва оружја страсти, он је искусио да то није немоћ, него да је то престиж, један интензивни мир који је чудесно осетљив за све што је религиозно, поетско и инвентивно у свету и међу свима стварима. Г. Шоп се у овој књизи давао, али и задржавао. Није био прекомерно амбициозан, и није са првом књигом мешао другу и трећу. Отуда већ у првој књизи Г. Шопа важна одлика: књига његова има атмосферу, једну, један хоризонт, једну климу. Књига није низ песмица, него је целина, мали један мистериј, са лицима делом из Нојева ковчега, и делом из царства сенки. Морао је бити спиритуално надахнут тај Шоп кад је успео дати нам и гозбу, и вереницу, ^и Христа на земљи, а никоме се од њих лице не види. Песник покушава и да је интиман са девојком, али она ни лица ни гласа нама. Гозба је начињена од тањира, гротла кондира, од речи што се чују »дубље и дубље«, од сјаја чаша, од гутљајем угашених крикова — али гозбари нису са лицима од меса. Христу се спомиње и шешир и ореол, и ух; и новине он чита, и вози се на ~~једном~~ ^{једном} коњу Г. Шопа по Босни, и дрема — али човечанског лика нема тај Христос. Нико га очима не види. Баш као што ни »сиромашну вереницу« не види, док види њен благ осмејак, и види њену чежњу да постави »један тањур више«.

Неки црквени људи су чинили примедбе негодовања циклусу песама о Христу. Па ипак је млади песник најлепшу своју постаљку испевао свом Исусу. Наслов једне од двеју диптихонези везаних песама јесте *Сам*. А сам је песник, а та дефицитивна самоћа је зато што је Исус отишао, и што га сад нема друкчије него у ~~најбољем~~ ^{хлеб} причешће.

следње сфере почиње цео ~~свет~~^{атмосфера} свет окружавати нат-
природно. ~~Али~~^{Али} ~~дизало~~

~~Дизало~~ шта дошло, ова прва књига Г. Шопа ићи ће
напред и вући снажно. Као оне симпатичне и јаке мале
баркасе што плове напред и вуку за собом далеко веће
лађе од себе.

ИСИДОРА СЕКУЛИЋ
